

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 15 april 1932 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrad lydelse av § 5 6:o tryckfrihetsförordningen.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 294 i första kammaren av herr *Åkerberg m. fl.* och nr 428 i andra kammaren av herr *Björck* i Kristianstad *m. fl.* har hemställts, att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga följande

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av § 5 6:o tryckfrihetsförordningen.

Förbrytelser emot denna lag upptagas vid rådstuvurätten i den stad, där skrift, som föranlett åtal, blivit tryckt, eller, om den blivit tryckt å ort, som lyder under landsrätt, vid rådstuvurätten i den stad, där länets styrelse har sitt säte. Stämningstid vare åtta dagar. Uppstår fråga om boktryckares eller författares av en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de till svars stånda, men åtnjuta i övrigt deras rättegångsförmåner enligt allmän lag och särskilda författningar uti allt vad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgat är.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

I fråga om inställelse vid rättegång i tryckfrihetsmål innehåller § 5 mom. 6 tryckfrihetsförordningen följande bestämmelse: »Uppstår fråga om boktryckares eller författares av en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de vid rätten personligen till svars stånda — — — —.» Svarandens plikt till personlig inställelse upprätthålles i praxis så strängt, att domstolen

icke ens anses kunna medgiva, att svaranden, sedan han vid ett eller flera tillfällen varit personligen tillstädes inför domstolen, vid senare tillfällen anlitar ombud.

Tryckfrihetsförordningen avviker i förevarande hänseende från den i 15 kap. 1 § rättegångsbalken intagna allmänna straffprocessuella regeln, att svaranden är pliktig till ovillkorlig personlig inställelse i brottmål endast, där efter lag straffarbete kan följa å brottet, men i ringare brottmål får inställa sig genom ombud, för såvitt icke domstolen föreskriver annorlunda.

Motionärerna uttala såsom sin åsikt, att inga giltiga skäl kunna förebringas för upprätthållande av förevarande åtskillnad mellan tryckfrihetsprocessen och den allmänna straffprocessen. Den i tryckfrihetsförordningen föreskrivna strängare regeln kunde för boktryckare eller ansvarig utgivare medföra påtagliga olägenheter utan att dessa ur rättssynpunkt vore ovillkorligen påfordrade. Motionärerna föreslå därför en ändring i § 5 mom. 6 tryckfrihetsförordningen i syfte att göra den allmänna straffprocessens regler i fråga om inställelse inför domstol tillämpliga även i tryckfrihetsmål.

Domstolen i tryckfrihetsmål förhåller sig i praxis under målets utredning i stort sett passiv. Tryckfrihetsprocessen har i huvudsak antagit karaktären av ett växlande av inlagor förenat med ett och annat muntligt replikskifte inför domstolen. Ett flertal omständigheter hava medverkat härtill. Det viktigaste av det faktiska materialet föreligger sålunda redan vid processens början, och i de flesta fall torde föga vara att härutöver inhämta genom ett mera aktivt ingripande från domstolens sida. Juryn, som skall bedöma brottsligheten, konstitueras först efter handläggningens slut och dömer på grundval av ett skriftligen upptecknat material. Vid bedömandet av processmaterialet är juryn dessutom bunden av åklagarens rubricering av brottet. Förfarandet i tryckfrihetsmål äger alltså i huvudsak icke någon inkvisitorisk karaktär och avviker därigenom väsentligen från förfarandet i grövre brottmål i allmänhet, i vilka svarandens personliga inställelse i motsats till i ringare brottmål enligt lag är obligatorisk.

Det anförda anser utskottet ådagalägga, att avgörande skäl kunna anföras för borttagande av tryckfrihetsförordningens från den allmänna straffprocessen avvikande strängare regler i fråga om inställelse inför domstol. Härigenom göres den allmänna straffprocessuella regeln i förevarande hänseende tillämplig även i tryckfrihetsmål. Detta öppnar också möjlighet för domstolen att, där den finner det behövt, föreskriva personlig inställelse för svaranden även i ringare brottmål.

Utskottet har därför i anledning av motionärernas hemställan uppgjort förslag till ändrad lydelse av § 5 6:o tryckfrihetsförordningen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner måtte såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av § 5 6:o tryckfrihetsförordningen.

*(Nuvarande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

Förbrytelser emot denna lag upptagas vid rådstuvurätten i den stad, där skrift, som föranlett åtal, blivit tryckt, eller, om den blivit tryckt å ort, som lyder under landsrätt, vid rådstuvurätten i den stad, där länets styrelse har sitt säte. Stämningstid vare åtta dagar. Uppstår fråga om boktryckares eller författares av en tryckt skrift tilltalande eller hörande, böra han eller de *vid rätten personligen till svars stånda, men* åtnjute i öfrigt deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt vad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgat är.

Förbrytelser emot denna lag upptagas vid rådstuvurätten i den stad, där skrift, som föranlett åtal, blivit tryckt, eller, om den blivit tryckt å ort, som lyder under landsrätt, vid rådstuvurätten i den stad, där länets styrelse har sitt säte. Stämningstid vare åtta dagar. Uppstår fråga om boktryckares eller författares av en tryckt skrift tilltalande eller hörande, åtnjute han eller de deras rättegångsförmåner, enligt allmän lag och särskilda författningar, uti allt vad genom detta förordnande icke uttryckligen annorlunda stadgat är.

Stockholm den 15 april 1932.

På konstitutionsutskottets vägnar:

AUG. SÄVSTRÖM.

Närvarande: herrar Sävström, Thulin, David Bergström, greve Spens, G. W. Hansson, Vennerström, Mellén, Larsén, Ehrnberg, Halvarsson*, Per Andersson*, Gustafson i Kasenberg, Borg*, Karlsson i Vadstena*, Olsson i Mora, Petersson i Broaryd*, Alströmer*, Norling*, Björck i Kristianstad och Sandwall*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.